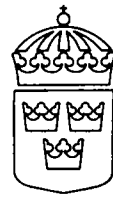

Regeringens proposition 1994/95:185

Märkning av skor

Prop.
1994/95:185

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 mars 1995

Ingvar Carlsson

Marita Ulvskog
(Civildepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag som syftar till att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 94/11/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande märkning av material som används i huvudbeståndsdelarna av skodon som saluförs i detaljistledet.

I propositionen lägger regeringen fram förslag till en lag om märkning av skor. Genom lagen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om bl.a. skyldighet för näringsidkare att vid försäljning av skor lämna information om skornas sammansättning genom märkning.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1995.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
3	Ärendet och dess beredning	6
4	EG:s direktiv om märkning av skor	6
	4.1 Allmänt	6
	4.2 Skodirektivets närmare innehåll	7
5	Den svenska regleringen	8
	5.1 Behovet av svenska regler	8
	5.2 Utformningen av svenska regler	8
	5.3 Tillsyn	10
6	Kostnadskonsekvenser	12
7	Ikraftträdande	14
8	Författningskommentar	14
Bilaga 1	Promemorians lagförslag	18
Bilaga 2	Förteckning över de remissinstanser som yttrat sig över promemorian Märkning av skor – svenska regler med anledning av ett EG-direktiv samt en sammanställning av yttrandena	20
Bilaga 3	Europaparlamentets och rådets direktiv 94/11/EG av den 23 mars 1994 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande märkning av material som används i huvudbeståndsdelarna av skodon som saluförs i detaljistledet	29
	Utdrag ur protokoll vid regeringsammanträde den 9 mars 1995 ..	35
	Rättsdatablad	36

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1994/95:185

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om märkning av skor.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om märkning av skor

Härigenom föreskrivs följande¹.

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag skall tillämpas på skor som i näringsverksamhet säljs till konsumenterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att lagen inte skall tillämpas på vissa slags skor.

2 § Med skor avses i denna lag

- produkter som är försedda med sula och som är utformade för att skydda eller täcka foten, och
- delar till sådana produkter i form av ovandel, foder och bindsula samt slitsula, när de säljs separat.

Märkningsskyldighet

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om att skor skall vara märkta med information om det material som används i huvudbeståndsdelarna av skorna.

Närmare föreskrifter om märkningsskyldigheten får meddelas av den myndighet som regeringen bestämmer.

Tillsyn

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall se till att de föreskrifter följs som har meddelats med stöd av denna lag eller ett bemyndigande enligt lagen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att föreskrifterna skall följas. Ett sådant föreläggande eller förbud får förenas med vite.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att en näringsidkare är skyldig att betala kostnader för provtagning och undersökning av skor,
2. att en näringsidkare är skyldig att lämna sådana upplysningar,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 94/11/EG av den 23 mars 1994 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande märkning av material som används i huvudbeståndsdelarna av skodon som saluförs i detaljistledet (EGT nr L 100, 19.4.1994, s. 37, Celex 394L0011).

handlingar, varuprover och liknande som behövs för att tillsynsmyndigheten skall kunna se till att de föreskrifter följs som har meddelats med stöd av denna lag eller ett bemyndigande enligt lagen.

Prop. 1994/95:185

Överklagande

6 § Tillsynsmyndighetens beslut i enskilda fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

Som medlem i EU är Sverige skyldigt att genomföra EG-rätten i den svenska rättsordningen.

Inom EG har man antagit Europaparlamentets och rådets direktiv 94/11/EG av den 23 mars 1994 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande märkning av material som används i huvudbeståndsdelarna av skodon som saluförs i detaljistledet, i det följande kallat skodirektivet. Genom Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 16/94 av den 28 oktober 1994 omfattas skodirektivet av EES-avtalet.

Inom Civildepartementet har under hösten 1994 upprättats promemorian Märkning av skor – svenska regler med anledning av ett EG-direktiv (dnr 94/2484/RÅ). Promemorians lagförslag finns som *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena finns i *bilaga 2*.

Skodirektivet i svensk översättning fogas som *bilaga 3*.

Lagrådet

I denna proposition föreslår regeringen en lag om märkning av skor. Lagförslaget innehåller bl.a. bestämmelser om möjlighet för tillsynsmyndigheten att meddela förelägganden och förbud samt en bestämmelse om överklagande som formellt hör till Lagrådets granskningsområde. Lagförslaget är emellertid av så enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 EG:s direktiv om märkning av skor

4.1 Allmänt

Av skodirektivets ingress framgår att i vissa av EU:s medlemsstater finns bestämmelser om märkning av skor i syfte att skydda och informera allmänheten samt att tillvarata industrins intressen. Olikheter mellan sådana bestämmelser kan skapa handelshinder inom gemenskapen och därigenom motverka en väl fungerande inre marknad. Harmonisering av nationell lagstiftning krävs för att avlägsna hindren för en fri handel. Detta mål kan inte nås på ett tillfredsställande sätt av enskilda medlemsstater. I skodirektivet fastställs endast sådana krav som är oundgängligen nödvändiga för den fria rörligheten för de produkter som omfattas av direktivet. Genom skodirektivet åläggs medlemsländerna att genomföra de åtgärder som behövs för att införa enhetliga regler när det gäller märkning av skor.

Tillämpningsområde

Skodirektivet skall tillämpas på skor som säljs till konsumenter. Med sko avses alla produkter som är försedda med sula och som är utformade för att skydda eller täcka foten (artikel 1.1). Med sko avses även följande delar som säljs separat, nämligen ovandelen av skon, foder och bindsula samt skons slitsula (bilaga 1 till direktivet).

I bilaga 2 till direktivet ges exempel på skor som omfattas av direktivet. Dit hör låg- eller högklackade skor och skor utan klack för inomhus- eller utomhusbruk, stövlar, sandaler av olika slag, skor som är särskilt utformade för olika sportaktiviteter, balettskor, överdragsskor, engångsskor med påsatt sula samt ortopediska skor.

Direktivet omfattar inte begagnade skor, skyddsskor som omfattas av direktivet 89/686/EEG om personlig skyddsutrustning, skor som omfattas av direktivet 76/769/EEG om farliga ämnen samt skor som är avsedda som leksaker.

Krav på märkning

Enligt direktivet skall skor märkas med information om det material som ingår i skorna (artikel 1.2). Med märkning avses att den föreskrivna informationen påförs åtminstone en sko av varje par. Det kan ske genom påtryck, påklistrat märke, prägling eller vidhäftad etikett (artikel 4.3). Märkningen skall vara väl synlig, beständig och tillgänglig. Symbolerna skall vara tillräckligt stora för att det skall vara lätt att förstå informationen i dem. Märkningen får inte vilseleda konsumenterna (artikel 4.4).

Märkningen skall innehålla information om tre delar av skon, nämligen ovandelen, fodret och bindsulan samt slitsulan (artikel 1.2). Information skall ges om det material som utgör minst 80 procent av ovandelens, fodrets och bindsulans yttre area i skon samt minst 80 procent av slitsulans volym. Om inget av materialen utgör minst 80 procent, skall information ges om de två viktigaste materialen i sammansättningen av skorna (artikel 4.1). Beträffande materialen skall dessa klassificeras som läder, överdraget läder, textilmaterial eller övriga material (artikel 1.2 och bilaga 1 till direktivet).

Informationen skall ges på skon genom symbol eller text i enlighet med vad som visas i bilaga 1 till direktivet. Medlemsstaterna skall genom nationella bestämmelser säkerställa att konsumenterna ges tillräcklig information om betydelsen av symbolerna (artikel 4.2).

Det är tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen som ansvarar för märkningen. Om varken tillverkaren eller dennes representant är etablerad inom gemenskapen, skall den som är ansvarig då skon först släpps ut på gemenskapsmarknaden ansvara för märkningen. Återförsäljaren skall vara skyldig att kontrollera att de skor han säljer är märkta på det sätt som föreskrivs i direktivet (artikel 4.5).

Medlemsstaterna skall vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de skor som släpps ut på marknaden uppfyller märkningskraven i direktivet (artikel 2.1). När skor som inte uppfyller bestämmelserna om föreskriven märkning släpps ut på marknaden, skall den berörda medlemsstaten vidta lämpliga åtgärder enligt sin nationella lagstiftning (artikel 2.2).

Medlemsstaterna får inte, såvida inte annat framgår av andra tillämpliga gemenskapsbestämmelser, förbjuda eller hindra att skor som uppfyller märkningskraven i direktivet släpps ut på marknaden genom att tillämpa icke-harmoniserade nationella bestämmelser om märkning av vissa slag av skor eller skor i allmänhet (artikel 3).

Ikraftträdande

Enligt direktivet skall medlemsstaterna senast den 23 september 1995 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att uppfylla skodirektivet (artikel 6.1). Medlemsstaterna skall tillämpa bestämmelserna från den 23 mars 1996. Lagerhållna skor som fakturerats eller levererats till återförsäljaren dessförinnan skall inte omfattas av bestämmelserna före den 23 september 1997 (artikel 6.2).

5 Den svenska regleringen

5.1 Behovet av svenska regler

Det finns för närvarande inte några föreskrifter om märkning av skor i Sverige.

Sverige är som medlem i EU skyldigt att genomföra skodirektivet i svensk rätt.

En bundenhet av direktivet innebär för svensk del ett åtagande att genomföra de författningsändringar som behövs för att syftet med direktivet skall uppnås. Skodirektivet förutsätter att det skall finnas rättsligt bindande regler om märkning av skor. Eftersom det i Sverige inte finns några sådana regler måste nya regler komma till.

5.2 Utformningen av svenska regler

Regeringens förslag: EG-reglema om märkning av skor genomförs i svensk rätt genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. De bemyndiganden för regeringen som behövs meddelas i en särskild lag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte haft några invändningar mot promemorians förslag. *Arbetskyddsstyrelsen* har föreslagit att det i lagen införs en uttrycklig bestämmelse om att personlig skyddsutrustning inte omfattas av lagen. *Kooperativa förbundet* (KF) har framfört vissa synpunkter av redaktionell och språklig natur. *Sveriges Köpmannaförbund* och *Sveriges Skohandlarförbund* har uttalat att begreppet näringsidkare i lagen bör preciseras till att avse tillverkare eller importör. *Sveriges Industriförbund* är kritiska till att Konsumentverket bemyndigas att utfärda närmare föreskrifter om hur direktivets bestämmelser skall uppfyllas. Förbundet är särskilt kritiskt till Konsumentverkets/KO:s roll som föreskriftsgivare i samband med att KO som part för talan i Marknadsdomstolen. Förbundet menar att domstolen är tvungen att tillämpa "åklagarens" – i hans egenskap av generaldirektör för Konsumentverket – utfärdade tvingande föreskrifter. Industriförbundet menar vidare att det är viktigt att den "lagstiftande" och "åklagande" funktionen hålls isär. Flera remissinstanser har framfört att det är viktigt att föreskrifterna på myndighetsnivå utarbetas i nära samråd med närmast berörda myndigheter och organisationer.

Skälen för regeringens förslag: Skodirektivets krav på märkning innefattar sådana åligganden för enskilda som enligt 8 kap. 3 § regeringsformen skall meddelas genom lag. Enligt 8 kap. 7 § första stycket 3 får emellertid regeringen efter bemyndigande i lag meddela föreskrifter om näringsverksamhet. Riksdagen kan också enligt 11 § samma kapitel bemyndiga regeringen att överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter i ämnet.

Regleringen i skodirektivet är tämligen detaljerad. Det kan visa sig nödvändigt att efter hand justera föreskrifterna med hänsyn till utvecklingen inom EG. Föreskriftsrätten bör därför så långt det är möjligt delegeras till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

En lämplig ordning är alltså att lagstiftningen utformas som en bemyndigandelag, genom vilken regeringen ges rätt att meddela föreskrifter om skyldighet att märka skor. Närmare föreskrifter om den information som skall lämnas genom märkning bör kunna delegeras vidare till den myndighet som regeringen bestämmer. Närmast till hands ligger därvid att vidaredelegera föreskriftsrätten till Konsumentverket.

Sveriges Industriförbund är i denna del kritisk och ifrågasätter det lämpliga i att KO – som dessutom är generaldirektör för Konsumentverket – för talan i Marknadsdomstolen och då åberopar och stödjer sig på föreskrifter som har utfärdats av Konsumentverket. Regeringen återkommer till detta i samband med behandlingen av frågan om tillsyn (avsnitt 5.3).

I fråga om föreskrifternas materiella innehåll gäller det att omforma reglerna i direktivet till svensk rätt. Det innebär att reglerna måste stämma överens med EG:s regler och att de heller inte kan gå längre än dessa. Det är också naturligt och får förutsättas att detaljerade myndighetsföreskrifter utarbetas efter samråd med berörda myndigheter och branschorganisationer. Särskilda undantag, för t.ex. personlig skyddsutrustning, får regleras i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Enligt direktivet är det tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen som ansvarar för märkningen och för att de uppgifter som den innehåller är korrekt. Om varken tillverkaren eller representanten är etablerad inom gemenskapen ligger ansvaret på den som först släpper ut skorna på gemenskapsmarknaden. Återförsäljaren är skyldig att kontrollera att de skor han säljer är märkta på det sätt som föreskrivs. Det är alltså i första hand tillverkaren eller importören som är ansvarig, men ett ansvar vilar också på återförsäljaren. Det bör vara regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som meddelar föreskrifter om märknings-skyldigheten och om det ansvar som olika näringsidkare i distributionskedjan skall ha.

Enligt artikel 6.3 i skodirektivet skall de bestämmelser som en medlemsstat antar på grund av direktivet innehålla en hänvisning till detta eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. En sådan hänvisning bör göras i form av en not till lagen.

Sammanfattningsvis föreslås alltså att skodirektivet genomförs i svensk rätt genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I en särskild lag - lag om märkning av skor - ges de bemyndiganden för regeringen som behövs.

5.3 Tillsyn

Regeringens förslag: Konsumentverket skall ha hand om tillsynen över att föreskrifterna följs.

Tillsynsmyndigheten bör i första hand söka nå rättelse på frivillig väg. Om detta inte hjälper får tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden och förbud som behövs för att se till att meddelade föreskrifter följs. Sådana förelägganden och förbud får förenas med vite.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran. *Konsumentverket* ställer sig dock tveksamt till att verket skall svara för tillsynen enligt lagen.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets krav på marknadskontroll

Enligt skodirektivet skall medlemsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de skor som släpps ut på marknaden uppfyller märkningskraven i direktivet (artikel 2). Direktivet förutsätter alltså att medlemsstaterna aktivt övervakar att de skor som finns på marknaden uppfyller direktivets krav.

Konsumentverket är central förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor. Verket har bl.a. till uppgift att utarbeta riktlinjer för näringsidkarnas marknadsföring och för utformning av varor, tjänster och andra nyttigheter. Verket utövar tillsyn enligt bl.a. marknadsföringslagen, lagen om märkning av textilier och lagen om märkning av hushållsapparater samt bevakar efterlevnaden av verkets egna riktlinjer. Eftersom verket således har erfarenhet och kompetens på näralliggande områden, bör verket sköta marknadskontrollen även i förevarande hänseende och se till att reglerna om märkning av skor efterlevs. En sådan tillsynsuppgift ligger också väl i linje med de uppgifter som verket redan i dag har.

Tillsynen och åtgärder vid överträdelser

Konsumentverket har påpekat att det inte längre finns något laboratorium i Sverige som utför undersökningar av skor. Om detta kommer att vara fallet också i framtiden får frågan lösas genom att – i den mån som det behövs – tjänsterna upphandlas av något organ som har kompetens på området, oavsett om det innebär en upphandling utanför landet.

För att åstadkomma en effektiv övervakning måste tillsynsmyndigheten i vissa fall kunna ingripa med tvingande åtgärder. Marknadsföringslagen innehåller generella föreskrifter om otillbörlig marknadsföring m.m. De aktuella föreskrifterna om märkning av skor har emellertid ett delvis annat syfte än marknadsföringslagen. Bestämmelserna i skodirektivet har tillkommit för att åstadkomma enhetliga regler om märkning och därigenom underlätta en fri rörlighet av skor. Syftet med reglerna är alltså inte i första hand att komma till rätta med otillbörliga förfaranden vid marknadsföring av sådana varor. Det är därför varken möjligt eller lämpligt att i första hand använda marknadsföringslagens sanktionssystem för att komma till rätta med samtliga tänkbara former av överträdelser av märkningsföreskrifterna. Det bör därför utformas särskilda sanktionsregler för överträdelser av märkningsföreskrifterna.

I likhet med vad som i allmänhet gäller på det marknadsrättsliga området bör emellertid tillsynsmyndigheten i första hand söka nå rättelse på frivillig väg. Det kan ske genom information om reglernas innebörd och råd till näringsidkarna om hur de skall förfara för att uppfylla de föreskrivna kraven.

Om rättelse inte kan nås på frivillig väg, bör tillsynsmyndigheten ha rätt att meddela de förelägganden och förbud som behövs. Sådana förelägganden och förbud bör också kunna förenas med vite.

I den mån märkningen är vilseledande genom att t.ex. innehålla oriktig information om det material som ingår i skorna, kan också marknadsföringslagen tillämpas. Med det förslag till ny marknadsföringslag som regeringen har förelagt riksdagen (prop. 1994/95:123) kommer ett uppsåtligt eller oaktsamt vilseledande kunna leda till att en näringsidkare döms att betala en marknadsstörmingsavgift.

Enligt regeringens mening saknas anledning att vid sidan av möjligheten att meddela förelägganden och förbud vid vite och marknadsfö-

ringslagens sanktionssystem också införa ett straffrättsligt sanktionssystem för överträdelser av märkningsföreskrifterna.

Som har redovisats i det föregående (avsnitt 5.2) har Sveriges Industriförbund ifrågasatt lämpligheten av att Konsumentombudsmannen, som dessutom är generaldirektör för Konsumentverket, för talan i Marknadsdomstolen och då åberopar och stödjer sig på föreskrifter som har utfärdats av verket.

Regeringen vill för sin del framhålla följande i denna fråga. Det förslag som nu läggs fram innebär inte att marknadsföringslagens regelssystem görs direkt tillämpligt på överträdelser av föreskrifterna. Den föreslagna lagstiftningen innehåller ett eget sanktionssystem som i första hand skall tillämpas. Det torde därför inte föreligga något praktiskt behov för Konsumentombudsmannen att föra talan i Marknadsdomstolen i syfte att komma till rätta med en felaktig skomärkning. De sanktioner som kan bli aktuella i sådana fall – förelägganden och förbud vid vite – kan ju tillsynsmyndigheten själv meddela enligt den föreslagna lagen.

Samtidigt kommer marknadsföringslagen att kunna tillämpas i vissa fall, främst när det är fråga om vilseledande marknadsföring. Till grund för Marknadsdomstolens prövning ligger i dessa fall inte märkningsreglerna, utan reglerna i marknadsföringslagen. Någon konflikt mellan Konsumentverkets roll som regelgivare och Konsumentombudsmannens "åklagarroll" kommer därför knappast att uppstå.

6 Kostnadskonsekvenser

Regeringens bedömning: Kostnaderna för tillsyn över efterlevnaden av regler om märkning av skor bör kunna täckas inom befintliga ramar.

En näringsidkare som har lämnat felaktiga uppgifter om skors sammansättning bör kunna åläggas att betala kostnaderna för provtagning och undersökning av prov.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har lämnat bedömningen utan erinran. *Konsumentverket* har framhållit att kravet på kontroll kräver resurser för provtagning och undersökning av skor. *Sveriges Köpmannaförbund* och *Sveriges Skohandlarförbund* har framfört att om det vid en provning av en sko visar sig att skon är förenlig med kraven bör kostnaderna för provningen betalas av tillsynsmyndigheten och skäligen ersättning utgå till näringsidkaren och detaljisten.

Skälen för regeringens förslag: Som nämnts förut finns det i dag inte några föreskrifter i Sverige om märkning av skor. Någon märkning av det slag som avses i skodirektivet förekommer knappast heller i praktiken. Den föreslagna lagstiftningen kommer därför sannolikt att belasta de

fåtaliga svenska tillverkarna av skor med vissa kostnader för märkning. Samtidigt medför genomförandet av EG-reglerna i Sverige att de svenska tillverkarna av skor på den europeiska marknaden konkurrerar med utländska tillverkare på lika villkor.

Merparten skor importeras för närvarande till Sverige från tillverkare som är etablerade inom EU. Det får förutsättas att dessa skor – i enlighet med bestämmelserna i skodirektivet – kommer att vara märkta redan vid införseln. Extra kostnader för svenska importörer torde därför bara aktualiseras vid fall av import från tillverkare utanför EU. Det kan emellertid antas att även sådana tillverkare i stor utsträckning kommer att märka sina skor i enlighet med kraven i skodirektivet. Kostnaderna för den svenska importbranschen torde därför komma att bli begränsade.

Även tillsynen över lagens efterlevnad kommer att dra kostnader. Skodirektivet ställer inga konkreta krav på hur marknadsövervakningen skall bedrivas. Det sägs heller inget särskilt om omfattningen av kontrollen. Det torde dock stå klart att informationssatsningar och ökade kontrollinsatser i form av i första hand stickprovskontroller kommer att krävas. Någon beräkning av kostnaderna för marknadskontrollen kan inte göras för närvarande. Det bedöms dock att de ökade kraven på Konsumentverket som tillsynsmyndighet bör kunna klaras av genom omprioritering inom ramen för befintliga resurser.

I skodirektivet finns bestämmelser om ansvar för märkningen och för att de uppgifter den innehåller är korrekta (artikel 4.5). Det måste således förutsättas att tillsynen även skall omfatta en kontroll av att uppgifterna är riktiga. En sådan kontroll kräver provtagning och undersökning av skor. En rimlig ordning är att tillsynsmyndighetens kostnader för detta i vissa fall får bäras av näringslivet. Således bör den näringsidkare som har lämnat felaktiga uppgifter om skors sammansättning kunna åläggas att betala kostnaderna för provtagning och undersökning av skor. Det bör ankomma på regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om detta. Om det vid en kontroll skulle visa sig att märkningskraven är uppfyllda bör däremot kostnaden för provtagning och undersökning av skorna inte belasta den berörda näringsidkaren.

Ett par remissinstanser har anfört att skäligen ersättning i sådana fall bör utgå till berörd näringsidkare. Regeringen kan för sin del inte se att en provtagning som sådan typiskt sett skulle kunna orsaka en näringsidkare några särskilda kostnader. Någon ersättningskyldighet i dessa fall bör därför inte införas.

I sammanhanget bör även kostnadskonsekvenserna för domstolarna beröras. Vissa beslut av tillsynsmyndigheten bör kunna överklagas. I linje med den pågående reformeringen av instansordningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna bör överklagandet ske hos länsrätt. En föreskrift om överklagande har med hänsyn till lagkravet (jfr 11 kap. 4 § regeringsformen) tagits in i den föreslagna lagen. Enligt lagen (1985:206) om viten prövar länsrätten frågor om utdömande av viten. När ett förelagt vite skall dömas ut tas således domstolsresurser också i anspråk.

Det kan på goda grunder antas att antalet ärenden som grundar sig på den föreslagna lagen kommer att bli ytterst begränsat. Som har sagts

tidigare bör tillsynsmyndigheten i första hand försöka nå rättelse på frivillig väg. De kostnader som kan uppstå för domstolarna måste därför betraktas som försumbara.

7 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagen om märkning av skor skall träda i kraft den 1 juli 1995. Övriga föreskrifter skall ha utfärdats före den 23 september 1995. Föreskrifterna bör dock i enlighet med direktivet träda i kraft den 23 mars 1996.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Några remissinstanser har framhållit att det är viktigt att reglerna träder i kraft samtidigt i alla medlemsländer.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 6 i skodirektivet skall medlemsstaterna senast den 23 september 1995 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Bestämmelserna i dessa lagar och författningar skall tillämpas från och med den 23 mars 1996.

Regeringen anser att den nu föreslagna lagen bör träda i kraft den 1 juli 1995 så att regeringen och Konsumentverket i tid kan meddela de föreskrifter som behövs. Det bör här uppmärksammas att lagen i sig inte innehåller några materiella bestämmelser, varför dess ikraftträdande ur den synvinkeln är av mindre betydelse. Regeringens och Konsumentverkets föreskrifter bör träda i kraft vid den tidpunkt som pekas ut i direktivet, dvs. den 23 mars 1996.

I direktivet görs ett undantag för lagerhållna artiklar som fakturerats eller levererats till återförsäljare före den 23 mars 1996. Dessa artiklar skall inte omfattas av bestämmelserna förrän den 23 september 1997. I de regerings- och myndighetsföreskrifter som genomför direktivet bör motsvarande undantag göras.

8 Författningskommentar

Som har anförts i det föregående (avsnitt 5.2) bör lagen utformas som en ren bemyndigandelag. Detta innebär att närmare föreskrifter om lagens tillämpning kommer att meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

1 § Denna lag skall tillämpas på skor som i näringsverksamhet säljs till konsumenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att lagen inte skall tillämpas på vissa slags skor.

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde.

I paragrafens *första stycke* anges att lagen tillämpas på skor som säljs i näringsverksamhet och som är avsedda för konsumenter. I enlighet med skodirektivet tar lagen sikte bara på sådana skor som är avsedda för konsumenter.

Med näringsverksamhet förstås sådan verksamhet som drivs av näringsidkare. Näringsidkare är var och en som yrkesmässigt driver verksamhet av ekonomisk art, oavsett om verksamheten är inriktad på ekonomisk vinst eller ej.

Skodirektivet gäller inte för alla skor. Således omfattar det inte begagnade skor, skyddsskor som omfattas av direktivet 89/686/EEG om personlig skyddutrustning, skor som omfattas av direktivet 76/769/EEG om farliga ämnen samt skor som är avsedda som leksaker. I paragrafens *andra stycke* ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att föreskriva om dessa undantag.

2 § Med skor avses i denna lag

- produkter som är försedda med sula och som är utformade för att skydda eller täcka foten, och
- delar till sådana produkter i form av ovandel, foder och bindsula samt slitsula, när de säljs separat.

I paragrafen definieras begreppet sko. Med sko avses inte bara en hel sko utan även vissa delar som säljs separat (artikel 1.1 i direktivet). Det gäller dels ovandel, dels foder och bindsula, dels slitsula. I bilaga 1 till direktivet definieras dessa delar närmare. Ovandelen av skon är således yttersidan av den del som är fäst i slitsulan. Foder och bindsula bestäms som foder till ovandelen och innersulan, vilka utgör skons insida. Slitsulan är skons undersida, som är fäst i skons ovandel och som utsätts för slitage.

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om att skor skall vara märkta med information om det material som används i huvudbeståndsdelarna av skorna.

Närmare föreskrifter om märkningsskyldigheten får meddelas av den myndighet som regeringen bestämmer.

I paragrafens *första stycke* ges regeringen rätt att meddela föreskrifter om att information om skors sammansättning skall lämnas genom märkning.

Enligt *andra stycket* får regeringen överlåta åt en myndighet att meddela närmare föreskrifter om märkningsskyldigheten.

Tillsyn

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall se till att de föreskrifter följs som har meddelats med stöd av denna lag eller ett bemyndigande enligt lagen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att föreskrifterna skall följas. Ett sådant föreläggande eller förbud får förenas med vite.

I denna paragrafs *första stycke* bemyndigas regeringen att i en förordning bestämma vilken myndighet som skall utöva tillsynen över märkningsföreskrifterna. Som förut har redovisats (avsnitt 5.3) ligger det närmast till hand att utse Konsumentverket som tillsynsmyndighet.

I paragrafens *andra stycke* har tagits in en föreskrift om att tillsynsmyndigheten får meddela förelägganden och förbud. Det har också lagts till att ett sådant föreläggande eller förbud får förenas med vite.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att en näringsidkare är skyldig att betala kostnader för provtagning och undersökning av skor,
2. att en näringsidkare är skyldig att lämna sådana upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för att tillsynsmyndigheten skall kunna se till att de föreskrifter följs som har meddelats med stöd av denna lag eller ett bemyndigande enligt lagen.

I denna paragraf bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter i frågor som rör tillsynen.

Punkt 1 handlar om föreskrifter om skyldighet för näringsidkare att betala kostnaderna för provtagning och undersökning av skor (se avsnitt 5.3).

Punkt 2 gäller föreskriftsrätten i vissa andra frågor av betydelse för att tillsynsmyndigheten skall kunna utöva tillsynen på ett effektivt sätt. Det nödvändiga underlaget för tillsynsmyndighetens bedömning kan finnas i dokument och andra handlingar hos näringsidkaren. För att kunna utföra en undersökning av skorna måste tillsynsmyndigheten också ges möjlighet att få tillgång till varuprover.

Överklagande

6 § Tillsynsmyndighetens beslut i enskilda fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I denna paragraf anges ordningen för överklagande av tillsynsmyndighetens beslut. Enligt 4 § får tillsynsmyndigheten meddela förelägganden och förbud. Sådana beslut får alltså överklagas hos länsrätten. Andra beslut som får överklagas hos länsrätten gäller frågor som regleras i föreskrifter som har meddelats med stöd av ett bemyndigande i lagen, t.ex. beslut om att en näringsidkare skall betala kostnaden för provtagning och undersökning av skor.

Förslag till

Lag om märkning av skor;

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag skall tillämpas på skor som säljs i näringsverksamhet och som är avsedda för konsumenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att lagen inte skall tillämpas på vissa slags skor.

2 § Med *skor* avses i denna lag

- produkter som är försedda med sula och som är utformade för att skydda eller täcka foten, och
- delar till sådana produkter i form av ovandel, foder och bindsula samt slitsula, när de säljs separat.

Märkningsskyldighet

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om att skor skall vara märkta med information om det material som används i huvudbeståndsdelarna av skoma.

Närmare föreskrifter om märkningsskyldigheten får meddelas av den myndighet som regeringen bestämmer.

Tillsyn

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall se till att de föreskrifter följs som har meddelats med stöd av denna lag eller ett bemyndigande enligt lagen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att se till att föreskrifterna följs. Ett sådant föreläggande eller förbud får förenas med vite.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att en näringsidkare är skyldig att betala kostnader för provtagning och undersökning av skor,
2. att en näringsidkare är skyldig att lämna sådana upplysningar, handlingar, varuprov och liknande som behövs för att tillsynsmyndigheten skall kunna se till att de föreskrifter följs som har meddelats med stöd av denna lag eller ett bemyndigande enligt lagen.

Överklagande

Prop. 1994/95:185

Bilaga 1

6 § Tillsynsmyndighetens beslut i enskilda fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

Förteckning över de remissinstanser som yttrat sig över promemorian Märkning av skor – svenska regler med anledning av ett EG-direktiv samt en sammanställning av yttrandena

Prop. 1994/95:185
Bilaga 2

Remissinstanserna

Efter remiss har yttrande avgetts av Kommerskollegium, Arbetskyddsstyrelsen, Konkurrensverket, Konsumentverket, Grossistförbundet Svensk Handel, Konsumentvägledarnas förening, Kooperativa Förbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges Handelsagenters Förbund, Sveriges Industriförbund, Sveriges Köpmannaförbund och Sveriges Skohandlarförbund.

Remissammanställningens innehåll

- 1 Sammanfattning av remissutfallet,
- 2 Lagens utformning och tillämpningsområde,
- 3 Tillsyn och kostnadskonsekvenser,
- 4 Ikraftträdande,
- 5 Övriga synpunkter.

Remissammanställningen återger ordagrant vad remissinstanserna anför.

1 Sammanfattning av remissutfallet

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot att det införs svenska föreskrifter om märkning av skor i enlighet med EG-direktivet. Flera remissinstanser har haft synpunkter på enskildheter i promemoriaförslaget.

2 Lagens utformning och tillämpningsområde

Arbetskyddsstyrelsen

Arbetskyddsstyrelsen har i huvudsak inga invändningar från arbetsmiljösynpunkt mot lagförslaget om märkning av skor. Lagförslaget gäller skor som kommer att säljas till konsumenter för privat bruk. Näringsidkare som säljer skor till konsument säljer i många fall även skor som klassas som personlig skyddsutrustning (skyddsskor, lätta skyddsskor och yrkesskor). Regler om personlig skyddsutrustning finns i Arbetskyddsstyrelsens föreskrifter om utförande av personlig skyddsutrustning (AFS 1993:111). Skor som är utförda och märkta som personlig skyddsutrustning säljs i huvudsak till företag men även till konsumenter bl.a. via näringsidkare. Personlig skyddsutrustning skall enligt lagförslaget inte omfattas av märkningskraven. Gränsdragningsproblem kan uppstå där skor säljs både som personlig skyddsutrustning och konsument Skor.

Lagförslaget 1 § andra stycket:

”myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att lagen inte skall tillämpas på vissa slags skor”.

Stycket bör därför redan nu kunna innehålla undantag för personlig skyddsutrustning. Konsumentverket föreslås bli reglerande myndighet för märkning av skor. Arbetarskyddsstyrelsen förutsätter att Konsumentverket ger styrelsen möjlighet att lämna synpunkter på tillämpningsföreskrifterna.

Konkurrensverket

Konkurrensverket anser det vara av stor vikt att regler för märkning av skor överensstämmer inom EU och EES så att gränsöverskridande handel inte försvåras. Verket har därmed inget att invända mot att en lag om märkning av skor införlivas i svensk rätt. Vad beträffar den föreslagna lagen finner Konkurrensverket denna vara icke-diskriminerande och att den inte i något väsentligt avseende torde påverka konkurrensituationen på den svenska skomarknaden.

Konsumentverket

Konsumentverket har inget att invända mot förslaget till lag om märkning av skor.

Grossistförbundet Svensk Handel

EG har sedan ett antal år debatterat ett förslag till direktiv för märkning av skor. Syftet med detta direktiv är främst att skydda och informera konsumenterna genom detaljerade informationskrav. I den tidigare behandlingen av ärendet inom EG har Sverige inte aktivt kunnat delta som jämbördig part. Vi har dock tidigare lämnat våra synpunkter. Genom medlemskapet i EU kommer Sverige automatiskt att omfattas av det redan beslutade direktivet. Vår tidigare uppfattning kvarstår. Vi anser att konsumentens möjlighet till varuinformation skall uppmuntras. Vi är däremot ytterst tveksamma om det beslutade symbolsystemet ger den enkla och tydliga information som eftersträvas. I den nu uppkomna situationen är möjligheten att snabbt förändra utformningen av konsumentinformationen liten. Ändring av regelverket får diskuteras i ett för ändamålet lämpligt EG-forum. I den nu aktuella remissen ser vi som främsta möjlighet att lämna synpunkter på den svenska implementeringen. Det är av yttersta vikt, att direktivet kommer att tillämpas likformigt i de olika medlemsländerna så att samma krav ställs på företagen. En grundläggande förutsättning är att reglerna skall träda i kraft i de olika medlemsländerna vid samma tidpunkt.

Konsumentvägledarnas förening

Föreningen har inget att invända mot det ställda förslaget.

Kooperativa förbundet (KF)

Kooperativa förbundet (KF) har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade promemoria och får i anledning härav meddela, att KF inte har några invändningar mot uppläggningsen av densamma eller mot innehållet i allmänhet. KF gör följande påpekanden av redaktionell eller språklig natur. På sidan 5 under rubriken "Krav på märkning" anges att märkningen skall vara synlig, beständig och tillgänglig. Av de angivna sätten för märkning – påtryck, påklistrat märke, prägling eller vidhäftad etikett – torde emellertid endast prägling kunna vara beständig. Tanken torde vara att beständigheten skall gälla vid köpetillfället och kravet bör därför förtydligas. På sidan 14, Bilaga 1, Artikel 1, p 2 i) b) anges "fodret och bindsulan". Det senare skall dock vara "innersula". Innersulan kan vidare bestå av olika material och konsumenten kan behöva veta vilket material som fodret respektive innersulan består av. På sidan 17 under b) torde den språkliga korrekta rubriken vara "Textilmaterial av natur- eller konstfibrer". Denna lydelse är egentligen tillfyllest. Man kan dock tillägga "vävt, stickat, icke-vävt m.m."

Landsorganisationen i Sverige (LO)

LO får härmed meddela att organisationen avstår från att yttra sig i ärendet.

Sveriges Handelsagenters Förbund

Genom Sveriges medlemskap i EU blir vi bundna till ovanstående direktiv och därmed ålagda att göra nödvändiga författningsändringar. Vi vill påpeka att det är av yttersta vikt att direktiven tillämpas likformigt i de olika medlemsländerna, så att samma krav ställs på företagen. Sveriges Handelsagenters Förbund föreslår att detaljerna i de nya föreskrifterna utarbetas i samråd med de svenska branschorganisationerna och Konsumentverket.

Sveriges Köpmannaförbund

I promemorian föreslås att skor skall vara märkta med information om det material som används i huvudbeståndsdelarna av skorna. Det kan ske genom påtryck, påklistrat märke, prägling eller vidhäftad etikett. Genom EU-medlemskapet blir Sverige bundet av ovanstående direktiv och ålagt att göra nödvändiga författningsändringar. Köpmannaförbundet stödjer regeringens förslag till en särskild lag med möjligheter till närmare föreskrifter att utarbetas av myndighet som regeringen bestämmer, t.ex. Konsumentverket, efter samråd med berörda branschorganisationer. När det gäller tillsynen av bestämmelserna instämmer förbundet i att det är tillverkaren eller importören, dvs. den som släpper ut produkten på marknaden som ansvarar för märkningen. Återförsäljarens (detaljstens)

ansvar blir följaktligen att kontrollera att de skor som säljs är märkta enligt gällande regler. I konsekvens därmed bör begreppet näringsidkare i 5 § 1. preciseras tillf att avse tillverkare eller importör, vilka skall vara skyldiga att betala kostnaderna för provtagning och undersökning av skor som kan krävas för tillsynen av lagen.

Sveriges Skohandlarförbund

Sverige skall omsätta EG-direktiv i nationell rätt. Sveriges Skohandlarförbund har inget emot att en särskild lag införs på föreslaget sätt med möjlighet till närmare föreskrifter att utarbetas av myndighet som regeringen bestämmer t.ex. Konsumentverket och att det görs efter samråd med berörda branschorganisationer. I avsnitt 3 punkt 2 framhålls att det efter hand kan visa sig nödvändigt att justera föreskrifterna med hänsyn till utvecklingen i EG och EES och att föreskriftsrätten därför bör delegeras så långt som möjligt till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Det är bra att lagstiftaren förutser att föreskrifterna kan behöva ändras. Det materiella innehållet i det EG-förslag som nu ska införlivas med svensk rätt lämnar nämligen mycket övrigt att önska. Vi vill erinra om att Sverige när direktivet om skomärkning förelåg som förslag då framförde att dessa regler var onödiga och undermåliga. Om det finns något behov av regleringar av skobranschen och särskild vad avser märkning av skor så rör det behovet av ett och samma storleksmärkningssystem i Europa så att de allt rörligare konsumenterna kan köpa skor på ett enklare sätt oberoende av land. Däremot finns inget dokumenterat behov av skomärkning. Redogörelsen för skodirektivets närmare innehåll under punkt 2.2 framhålls i stycket om krav på märkning att märkningen inte får vilseleda konsumenten (artikel 4.4). Tyvärr är just det något som kan bli följden av de nya märkningskraven. För det första är symbolerna för "överdraget läder" och "alla övriga material" mycket oklara och kommer med största sannolikhet att missförstås av ett mycket stort antal konsumenter. För det andra så har man fastställt för skor av läder med en ytbeläggning som är mer än 0,15 mm tjock så skall symbolen för "överdraget läder" användas. Tanken är härvid att en sådan beläggning ger andra egenskaper hos skon än vad läderskor gör. Naturligtvis innebär dock överdraget läder med skikt på 0.10 mm i stort sett samma förändringar vad avser egenskaper som ett skikt på 0.15 mm. Det innebär i sin tur att många varor utrustade med lädersymbolen inte kommer att ha de egenskaper den symbolen skall få konsumenten att tänka på t.ex. att skorna "andas" och avger fukt till den omgivande luften som läder förväntas göra. Detta exempel visar att märkningen i sig inte ens fyller de grundkrav som ställs upp för märkningen. Låt oss ge ytterligare ett exempel. Lädersulor anses vara både fint och bra när det gäller skor. Det kan dock inte på objektiva grunder anses gälla på marknader som den svenska med mycket nederbörd och i stort sett alltid fuktiga underlag förutom på asfalterade vägar och trottoarer. Plast- eller gummisulor torde vara det bästa för utomhusbruk i Sverige. Även på denna punkt kan de nu införda reglerna ge upphov till missförstånd.

Eftersom de nuvarande reglerna sammanfattningsvis är av undermålig kvalitet i många avseenden hemställer vi härmed att den svenska regeringen fortsätter att enträget i EG-sammanhang arbeta för att dessa regler skall avskaffas. Det är som sagts ovan bra att svenska branschorganisationer kommer att kallas till samråd när de detaljerade myndighetsföreskrifterna i detta sammanhang utarbetas.

3 Tillsyn och kostnadskonsekvenser

Konsumentverket

Vi ställer oss emellertid tveksamma till förslaget att Konsumentverket skall svara för tillsynen av lagen. Verket kan idag endast i mycket begränsad utsträckning upprätthålla en kompetens inom skoområdet. Kravet på kontroll kräver dessutom resurser för provtagning och undersökning av skor. Med hänsyn till att det i Sverige inte längre finns något laboratorium som utför sådana undersökningar kommer denna kontroll att medföra extra kostnader. Även om en näringsidkare som har lämnat felaktiga uppgifter om sin produkt åläggs att betala provningskostnaderna kommer detta enligt vår bedömning att endast marginellt bidra till kostnadstäckningen.

Sveriges Industriförbund

Då Sverige sedan årsskiftet är medlem av EG föreligger en skyldighet att införa nationella regler i enligt med EGs våren 1994 antagna direktiv rörande märkning av skor. Promemorians förslag har utformats enligt det mönster som tidigare använts vid implementering av liknande EG-direktiv rörande t.ex. märkning av textilier och märkning av hushållsapparater. Detta innebär bl.a. att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges fullmakt att utfärda bindande detaljerade föreskrifter i anslutning till direktiven. Liksom i de nämnda tidigare fallen föreslås att Konsumentverket utfärdar tillämpningsföreskrifterna enligt den nu föreslagna lagstiftningen. I samband med implementeringen av tidigare EG-direktiv har Industriförbundet framfört vissa principiella invändningar mot de då framlagda lagförslagen. Det är dessa synpunkter som avses då lagförslagens förhållande till grundlagen diskuterades på s. 8 i promemorian. Formuleringarna anknyter helt till vad som sägs i frågan i prop. 1992/93:33 och 1992/93:34 och innebär att det inte skulle finnas skäl till att ifrågasätta lagförslagens förenlighet med grundlagen. Promemorians och de tidigare propositionernas beskrivning ger emellertid inte en riktig bild av vad förbundets invändningar avsett. Beskrivningen i propositionerna föranledde Industriförbundet att i samband med utskottsbehandlingen av dessa tillskriva lagutskottet och klargöra vad kritiken tar sikte på. I denna skrivelse framhöll förbundet att Konsumentverkets roll inte är synonym med den dubbla roll som många för-

valtningsmyndigheter har genom att vara både tillsynsmyndighet och utfärdare av bindande föreskrifter för tillsynen. Skillnaden beror på att Konsumentverkets generaldirektör samtidigt utför de funktioner enligt marknadsföringslagen som åligger Konsumentombudsmannen. Genom att vid tillämpningen av marknadsföringslagens generalklausul om otillbörlig marknadsföring (2 §) åberopa den s.k. lagstridighetsprincipen kan Konsumentombudsmannen sätta marknadsdomstolen i den situationen att domstolen i materiellt hänseende tvingas att avgöra ett ärende enligt av KO/Konsumentverket – dvs. en part i processen – utfärdade föreskrifter. Den dubbla funktionen för många förvaltningsmyndigheter som avses i promemorian och nämnda tidigare propositioner innebär aldrig att dessa myndigheter i en domstolsprocess intar rollen av part. Industriförbundets resonemang utvecklas närmare i bifogade utdrag från den nämnda skrivelsen till lagutskottet. De här och i skrivelsen till lagutskottet, i vilken en lång rad näringslivsorganisationer instämde, framförda invändningarna mot KO/Konsumentverkets speciella roll kan inte avfärdas på sätt som sker i resonemanget på s. 8 i promemorian. Visserligen har det lagtekniska mönster för implementering av EG-direktiven, som utformades i de tidigare nämnda fallen och som avses att användas även i fråga om direktivet för märkning av skor, getts en förvaltningsrättslig inriktning som delvis minskar risken för ett agerande där Industriförbundets invändningar gör sig gällande. I den mån KO/Konsumentverket väljer att uteslutande utnyttja den primärt avsedda förvaltningsrättsliga vägen för att utöva sin tillsyn enligt lagstiftningen uppstår inte situationen att myndigheten blir part i en domstolsprocess. Av promemorian liksom de tidigare propositionerna framgår dock att det på grund av lagstridighetsprincipen enligt marknadsföringslagen finns möjlighet för KO att också utnyttja den marknadsrättsliga vägen vid sin tillsyn av den föreslagna lagstiftningen. Det förslag till ny marknadsföringslag, som kommer att behandlas av riksdagen under våren och som med största sannolikhet resulterar i en ny lag den 1 juli 1995, innebär i detta avseende ingen förändring. Enligt vad Industriförbundet erfarit har lagstridighetsprincipen ansetts så självklar att denna inte skrivits in i propositionen till ny marknadsföringslag trots att en sådan regel föreslogs i Marknadsföringsutredningens betänkande. Detta är knappast ägnat att minska våra farhågor för att KO/Konsumentverket kan komma att använda sig av den marknadsrättsliga vägen i sin tillsyn av EG-initierad lagstiftning där verket har att utfärda tillämpningsföreskrifter. De invändningar som Industriförbundet framfört i tidigare liknande lagstiftningsarbete kvarstår alltså. Som förbundet tidigare påpekat kan problemet lösas på olika sätt.

Med hänsyn till den konsumentpolitiska utvecklingen kvarstår dock knappast lösningen att skilja funktionen som generaldirektör för Konsumentverket och funktionen som Konsumentombudsman. Den enda kvarstående möjligheten synes därför vara att detaljföreskrifter i anslutningen till den i promemorian föreslagna lagstiftningen utfärdas av regeringen eller av annan myndighet än Konsumentverket. Uppdraget att utfärda tillämpningsföreskrifterna enligt de nämnda tidigare lagarna bör enligt Industriförbundets uppfattning av de anförda skälen ändras så att

Bilaga till remissvar

**Utdrag ur Industriförbundets skrivelse 92-10-29 till lagutskottet
angående förslag till ny lag om märkning av textilier (prop.
1992/93:33) och förslag till lag om märkning av hushållsapparater
(prop. 1992/93:34)**

I propositionerna (s. 15 i 1992/93:33 och s. 16 i 1992/93:34) hävdas att Industriförbundet skulle ha ifrågasatt grundlagsenligheten av att "konsumentverket som föreskrivande myndighet också skall utföra tillsynen över att verkets föreskrifter följs". Som framhålls i propositionerna är en sådan ordning på intet sätt ovanlig i svensk förvaltningsrätt. Industriförbundet är självfallet mycket väl bekant med denna ordning och vår kritik tar inte heller sikte på detta förhållande. Kritiken tar i stället sikte på det för konsumentverket speciella förhållandet att myndighetens generaldirektör samtidigt utför konsumentombudsmannens uppgifter. Detta innebär bl.a. att han agerar som "åklagare" inför marknadsdomstolen i mål enligt marknadsföringslagen. Såsom framhålls i propositionerna (s. 15 1992/93:33 respektive s. 17 i 1992/93:34) kan marknadsföringslagens generalklausul om otillbörlig marknadsföring (2 §) i vissa fall komma att tillämpas på de områden som täckas av förslagen. I sådana fall kommer de märkningsföreskrifter som konsumentverket utfärdat att utgöra underlag för tillämpningen av 2 § marknadsföringslagen. I praktiken innebär detta att marknadsdomstolen är tvungen att tillämpa 2 § i enlighet med de av "åklagaren" (KO), i hans egenskap av generaldirektör för konsumentverket, utfärdade tvingande märkningsföreskrifterna. Konsumentverkets roll som tillsynsmyndighet kommer, om lagförslagen genomförs, att skilja sig väsentligt från andra förvaltningsrättsliga myndigheters. Dessa andra myndigheter intar nämligen aldrig rollen av part i en domstolsprövning som avser tillämpningen av de bindande föreskrifter myndigheten utfärdat. Konsumentverket/KOs dubbla roll som förvaltningsrättslig "lagstiftare" och "åklagare" i en marknadsrättslig process, där av myndigheten utfärdade föreskrifter kommer att styra – låt vara indirekt – domstolens utslag, är således unik. Såsom framhålls på s. 3 i förbundets bifogade remissvar (bilaga) är det grundläggande för en rättsstat att den lagstiftande och åklagande funktionen inte blandas samman.

Sveriges Köpmannaförbund

Om tillsynsmyndigheten ingriper mot en vara på marknaden, vilken av myndigheten misstänks inte uppfylla bestämmelserna i direktiven och det

efter en provning visar sig att produkten trots allt är förenlig med direktiven, bör dock kostnaderna för sådan provning betalas av myndigheten och skäligen ersättning ges till näringsidkaren, och i detta fall även detaljisten, för åsamkad förlust t.ex. genom minskad försäljning under provningstiden, dålig publicitet och utebliven handelsvinst.

Sveriges Skohandlarförbund

När det gäller tillsynen av bestämmelserna i § 5 punkt 1 i lagförslaget är det lämpligt att som där sägs det är tillverkaren eller importören, dvs. den som släpper ut produkten på marknaden, som svarar för märkningen. Återförsäljarens (detaljistens) ansvar begränsas följaktligen till att kontrollera att de skor som säljs är märkta enligt gällande regler. I konsekvens härmed bör begreppet näringsidkare i § 5 punkt 1 preciseras till att avse tillverkare eller importör, vilka skall vara skyldiga att betala kostnader för provtagning och undersökning av skor som kan krävas för tillsynen av lagen. Om tillsynsmyndigheten ingriper mot en vara på marknaden som misstänks inte uppfylla bestämmelserna i lagen och det efter en provning visar sig att produkten och dess märkning trots allt är förenlig med lagen anser vi att kostnaderna för sådan provning betalas av tillsynsmyndigheten och att skäligen ersättning ges till näringsidkaren och detta i förekommande fall även till berörd detaljist, för åsamkad förlust som följd av minskad försäljning under provningstiden och utebliven handelsvinst.

4 Ikraftträdande

Kommerskollegium

Reglema i "skodirektivet" skall tillämpas fr.o.m. den 23 mars 1996. Den svenska bemyndigandelagen "Lag om märkning av skor" föreslås emellertid träda i kraft redan den 1 juli 1995. Enligt promemorian har denna tidpunkt valts för att regeringen och Konsumentverket i tid skall kunna meddela de föreskrifter som behövs. För att undvika den osäkerhet som detta riskerar skapa kan det möjligen vara lämpligt att då också på "lagnivå" göra den koppling till direktivet som krävs i dess artikel 6 (PM sid 7 och 11). Den ettåriga övergångsperioden för lagerhållna artiklar är ett uttryckligt krav i direktivet. För dessa varor skall bestämmelserna alltså tillämpas först fr.o.m. den 23 mars 1997. Promemorian, där det sägs att "motsvarande undantag bör göras i de svenska föreskrifterna", är här något vag.

Grossistförbundet Svensk Handel

Enligt skodirektivet skall medlemsstaterna senast den 23 september 1995 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga

för att följa direktivet. Bestämmelserna i dessa lagar och författningar skall tillämpas från och med den 23 mars 1996. I det svenska förslaget till lag anges att ikraftträdande skall ske den 1 juli 1995. Vi kan inte i remissmaterialet läsa ut anledningen till att bestämmelserna skall gälla i Sverige från en tidigare tidpunkt än EG-direktivet anger. Detta skulle medföra en situation med svensk särlösning, som skulle hindra den fria varuörligheten inom EU och ge upphov till extra kostnader för de svenska företagen. Tidpunkten för ikraftträdande i Sverige måste vara densamma som för övriga medlemsländer.

Sveriges Handelsagenter Förbund

Vi anser att reglerna skall träda i kraft vid samma tidpunkt för de olika medlemsländerna och kan inte finna någon anledning till att införa de svenska reglerna tidigare än vad som anges i direktiven.

Sveriges Köpmannaförbund

När nya regler införs måste skälig tid till anpassning ges, bl.a. med hänsyn till att inköp av skor görs långt i förväg innan försäljning. Sådan hänsyn har också tagits i EG-direktivets artikel 6.2. Köpmannaförbundet finner inga skäl till att införa de svenska reglerna tidigare än vad som anges i direktivet.

Sveriges Skohandlarförbund

Utöver detta har vi endast synpunkter på ikraftträdandet av bestämmelserna. Vi noterar att märkningsreglerna skall börja tillämpas på marknaden först den 23 mars 1996. I direktivet och lagen föreslås att skor som fakturerats eller levererats till återförsäljare före den 23 mars 1996 inte skall omfattas av bestämmelserna före den 23 september 1997. Enligt vår mening är det onödigt att för de fåtaliga skor som inte är sålda vid den tidpunkten kräva att den enskilda detaljisten skall göra en märkning.

5 Övriga synpunkter

Kommerskollegium

Avslutningsvis vill kollegiet ge stöd åt det resonemang som förs i promemorian om tillsynsmyndighetens rådgivande och informerande funktion i sammanhanget. Märkningsbestämmelserna är helt nya för svenskt vidkommande. En satsning på att informera om deras innebörd och ge råd om hur man skall förfara för att uppfylla kraven ger sannolikt den effektivitet i tillsynen som eftersträvas.

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 94/11/EG av den 23 mars 1994

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande märkning av material som används i huvudbeståndsdelarna av skodon som saluförs i detaljistledet(*)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag⁽¹⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁽²⁾,

enligt förfarandet i artikel 189b i fördraget, och

med beaktande av följande:

I vissa medlemsstater finns bestämmelser om märkning av skodon i syfte att skydda och informera allmänheten samt att tillvarata industrins rättmätiga intressen.

Olikheter mellan sådana bestämmelser kan skapa handelshinder inom gemenskapen och därigenom motverka en väl fungerande inre marknad.

För att de problem, som orsakas av att olika system används, skall kunna undanröjas bör de olika inslagen i ett gemensamt system för märkning av skodon ges exakta definitioner.

I rådets resolution av den 9 november 1989 om framtida prioriteringar inom en förnyad konsumentsskyddspolitik⁽³⁾ framhålls behovet av åtgärder för en förbättrad produktinformation till konsumenterna.

Det ligger såväl i konsumenternas som i skoindustrins intresse att ett system införs som minskar riskerna för bedrägeri genom att exakt ange de slag av material som används i huvudbeståndsdelarna av skodon.

I rådets resolution av den 5 april 1993 om framtida åtgärder i fråga om märkning av produkter i konsumenternas intresse⁽⁴⁾ betraktas märkning som ett betydelsefullt medel för att skapa bättre information och öppenhet för konsumenterna och för att säkerställa en harmoniskt fungerande inre marknad.

Harmonisering av nationell lagstiftning krävs för att avlägsna hindren för en fri handel. Detta mål kan inte nås på ett tillfredsställande sätt av enskilda medlemsstater. I detta direktiv fastställs endast sådana krav som är oundgängligen nödvändiga för den fria rörligheten för de produkter som omfattas av direktivet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv skall tillämpas på märkning av material som ingår i huvudbeståndsdelarna av skodon som säljs till konsumenten.

I detta direktiv avses med *skodon* alla produkter som är försedda med sula och som är utformade för att skydda eller täcka foten, även sådana delar som säljs separat och som avses i bilaga 1.

En icke-uttömmande förteckning över produkter som omfattas av detta direktiv återfinns i bilaga 2.

Direktivet omfattar inte följande:

- Begagnade skodon.
- Skyddsskor som omfattas av direktiv 89/686/EEG⁽⁵⁾.
- Skodon som omfattas av direktiv 76/769/EEG⁽⁶⁾.
- Skodon som är avsedda som leksaker.

(*) Denna EG-rättsakt, offentliggjord i EGT nr L 100, 19.4.1994, s. 37, nämndes i Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 16/94 av den 28 oktober 1994 om ändring av bilaga II (Tekniska bestämmelser, standarder, provning och certifiering) till EES-avtalet. Se detta nummer av EES-supplementet till Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

⁽¹⁾ EGT nr C 74, 25.3.1992, s. 10.

⁽²⁾ EGT nr C 287, 4.11.1992, s. 36.

⁽³⁾ EGT nr C 294, 22.11.1989, s. 1.

⁽⁴⁾ EGT nr C 110, 20.4.1993, s. 1.

⁽⁵⁾ EGT nr L 399, 30.12.1989, s. 18.

⁽⁶⁾ EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 201.

2. Information om skodons sammansättning skall lämnas genom märkning enligt artikel 4.
 - i) Märkningen skall lämna information om de tre delar av skodonet som definieras i bilaga 1, nämligen
 - a) ovandelen,
 - b) fodret och bindsulan, och
 - c) slitsulan.
 - ii) Skodonens sammansättning skall anges enligt artikel 4, antingen genom symbol eller genom text för specifika material så som de är fastställda i bilaga 1.
 - iii) I fråga om ovandelen skall klassificeringen av materialen ske enligt bestämmelserna i artikel 4.1 och i bilaga 1, varvid hänsyn inte skall tas till tillbehör eller förstärkningar som bakkappa, kantförstärkning, ornamentering, spännen, plös, snörhål eller likande.
 - iv) I fråga om slitsulan skall klassificeringen göras på grundval av de ingående materialens volym enligt artikel 4.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att alla skodon som släpps ut på marknaden uppfyller märkningskraven i detta direktiv utan att det påverkar tillämpningen av andra tillämpliga gemenskapsbestämmelser.
2. När skodon som inte uppfyller bestämmelserna om föreskriven märkning släpps ut på marknaden, skall den berörda medlemsstaten vidta lämpliga åtgärder enligt sin nationella lagstiftning.

Artikel 3

Medlemsstaterna får inte, såvida inte annat framgår av andra tillämpliga gemenskapsbestämmelser, förbjuda eller hindra att skodon som uppfyller märkningskraven i detta direktiv släpps ut på marknaden genom att tillämpa icke-harmoniserade nationella bestämmelser om märkning av vissa slag av skodon eller skodon i allmänhet.

Artikel 4

1. Märkningen skall ge information om det material som enligt bilaga 1 utgör minst 80% av ovandelens, fodrets och bindsulans yttre area i skodonet och minst 80% av slitsulans volym. Om inget av materialen utgör minst 80%, skall information ges om de två viktigaste materialen i sammansättningen av skodonen.

2. Informationen skall ges på skodonet. Tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen får välja mellan symbol och text på åtminstone det eller de språk som anges av den medlemsstat där konsumtionen sker enligt fördraget, så som definieras och visas i bilaga 1. Medlemsstaterna skall genom nationella bestämmelser säkerställa att konsumenterna ges tillräcklig information om betydelsen av symbolerna och se till att dessa nationella bestämmelser inte skapar handelshinder.
3. I detta direktiv avses med märkning att den föreskrivna informationen påförs åtminstone ett skodon av varje par. Detta kan ske genom påtryck, påklustrat märke, prägling eller vidhäftad etikett.
4. Märkningen skall vara väl synlig, beständig och tillgänglig, och symbolerna skall vara tillräckligt stora för att det skall vara lätt att förstå informationen i dem. Märkningen får inte vilseleda konsumenten.
5. Tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen skall ansvara för märkningen och för att de uppgifter den innehåller är korrekta. Om varken tillverkaren eller dennes representant är etablerad inom gemenskapen skall denna förpliktelse åvila den som är ansvarig då skodonet först släpps ut på gemenskapsmarknaden. Återförsäljaren skall vara skyldig att kontrollera att de skodon han säljer är märkta på det sätt som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 5

Kompletterande informationstext kan vid behov fogas till den information som föreskrivs i detta direktiv. Medlemsstaterna får dock, enligt vad som föreskrivs i artikel 3, inte förbjuda eller hindra att skodon som uppfyller kraven i detta direktiv släpps ut på marknaden.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall senast den 23 september 1995 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall tillämpa de bestämmelser som avses i punkt 1 från och med den 23 mars 1996. Lagerhållna artiklar som fakturerats eller levererats till återförsäljaren före detta datum skall inte omfattas av dessa bestämmelser förrän den 23 september 1997.
3. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

4. Kommissionen skall tre år efter det att detta direktiv har börjat tillämpas till rådet överlämna en rapport med utvärdering, varvid eventuella svårigheter för rörelseidkarna i tillämpningen av direktivet skall beaktas och lämpliga ändringsförslag vid behov läggas fram.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 23 mars 1994.

På Europaparlamentets vägnar

E. KLEPSCH

Ordförande

På rådets vägnar

TH. PANGALOS

Ordförande

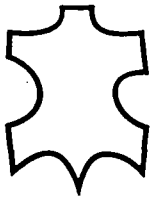
BILAGA 1

1. Definition av de delar av skodonet märkningen skall avse och motsvarande symbol eller text

	Symboler	Text
a) Ovandel		
Ovandelen av skodonet är yttersidan av den del som är fäst i slitsulan		F Tige D Obermaterial IT Tomaia NL Bovendeel EN Upper DK Overdel GR ΕΤΙΑΝΩ ΜΕΡΟΣ ES Empeine P Parte superior
b) Foder och bindsula		
Foder till ovandelen och innersulan, vilka utgör skodonet insida		F Doublure et semelle de propreté D Futter und Decksohle IT Fodera e sottopiede NL Voering en inlegzool EN Lining and sock DK Foring og bindsål GR ΦΟΔΡΕΣ ES Forro y plantilla P Forro e Palmilha
c) Slitsula		
Skodonet undersida, som är fäst i skodonet ovandel, och som utsätts för slitage.		F Semelle extérieure D Laufsohle IT Suola esterna NL Buitenzool EN Sole DK Ydersål GR ΣΟΛΑ ES Suela P Sola

2. Definition av material och motsvarande symboler

Symbolerna för materialen skall placeras på märkningen invid symbolerna för de tre delar av skodonet som anges i artikel 4 och i del 1 av denna bilaga.

a) i) Läder	Symbol	Text
Generell beteckning för djurhudar och -skinn med mer eller mindre bevarad ursprunglig fiberstruktur, som garvats för att förhindra att de ruttar. Hår och ull kan ha avlägsnats eller bibehållits. Läder framställs även av hudar och skinn som har spaltats eller segmenterats antingen före eller efter garvningen. Om huden eller skinet efter garvning mekaniskt och/eller kemiskt sönderdelas i fiberpartiklar, smådelar eller pulver och därefter med		F Cuir D Leder IT Cuoio NL Leder EN Leather DK Læder GR ΔΕΡΜΑ ES Cuero P Couros e peles curtidas

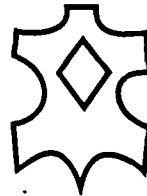
eller utan tillsats av bindemedel formas till plattor eller annan form, får slutprodukten av detta inte betecknas som läder. Om lädret har ytbeläggning - oavsett hur denna fästs - eller om ett extra skikt har limmats på lädret, får denna beläggning inte vara tjockare än 0,15 mm. Denna definition omfattar allt slags läder utan att det påverkar andra juridiska åtaganden, t.ex. Washingtonkonventionen.

Beteckningen narvläder i de frivilliga kompletterande upplysningarna enligt artikel 5 avser läder med bevarad narv, så som den framträder efter det att överhuden avlägsnats och utan att något ytskikt avlägsnats genom polering, slipning eller spaltning.

a) ii) Överdraget läder

Läder med en ytbeläggning eller ett pålimmat skikt som inte överstiger en tredjedel av produktens sammanlagda tjocklek men är mer än 0,15 mm tjockt.

Symboler

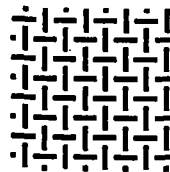

Text

F Cuir enduit
D Beschichtetes Leder
IT Cuoio rivestito
NL Gecoat leder
EN Coated leather
DK Overtrukket læder
GR ΕΠΙΕΝΔΕΔΥΜΕΝΟ ΔΕΡΜΑ
ES Cuero untado
P Couro revestido

b) Naturligt och syntetiskt textilmaterial, vävt eller icke-vävt

Med *textilmaterial* avses alla produkter som omfattas av direktiv 71/307/EEG med senare ändringar.

F Textile
D Textil
IT Tessili
NL Textiel
EN Textile
DK Tekstilmaterialer
GR ΥΦΑΣΜΑ
ES Textil
P Têxteis

c) Alla övriga material

F Autres matériaux
D Sonstiges Material
IT Altre materie
NL Overige materialen
EN Other materials
DK Andre materialer
GR ΆΛΛΑ ΥΛΙΚΑ
ES Otros materiales
P Outros materiais

BILAGA 2

EXEMPEL PÅ SKODON SOM OMFATTAS AV DETTA DIREKTIV

Med *skodon* kan avses allt från sandaler med en ovandel som endast består av lösa remmar eller band till högskaftade stövlar vilkas ovandel täcker benen upp till och med låren. Som skodon räknas därför bl.a. följande:

- i) Låg- eller högklackade skor och skor utan klack för inomhus- eller utomhusbruk.
- ii) Ankelstövlar, halvstövlar, knästövlar och långskaftade stövlar.
- iii) Sandaler av olika slag, "espadrillos" (skor med smärtingovandel och sula av flätat vegetabiliskt material), tennis skor, löpskor och andra sportskor, strandsandaler och andra fritidsskor.
- iv) Skor som är särskilt utformade för olika idrottsaktiviteter och som är försedda eller kan förses med spikar, dubbar, stoppsulor, spännen, ribbor eller liknande samt skridskoskor, slalom- och skidskor, brottningskor, boxningskor och cykelskor. Kombinationer av skodon och skridskorör för isåkning eller rullskridskor ingår även.
- v) Balettskor.
- vi) Skodon som framställs i ett stycke, t.ex. genom gjutning av gummi eller plast med undantag av engångsprodukter av mindre hållbart material (papper, plastfilm osv. utan påsatt sula).
- vii) Överdragsskor som bärs ovanpå andra skodon, i vissa fall utan häl.
- viii) Engångsskodon med påsatt sula, som i allmänhet är avsedda att användas endast en gång.
- ix) Ortopediska skor.

I syfte att uppnå enhetlighet och klarhet får, med iakttagande av de bestämmelser som nämns i beskrivningen av de produkter som omfattas av detta direktiv, sådana produkter som omfattas av kapitel 64 i Kombinerade nomenklaturen (KN) generellt anses ligga inom tillämpningsområdet för detta direktiv.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 mars 1995

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Johansson

Föredragande: statsrådet Ulvskog

Regeringen beslutar proposition 1994/95:185 Märkning av skor.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsmyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om märkning av skor	1, 3, 4 och 5 §§	394L0011
